
Uiterwaarden bij hoogwater

Langdurige regen, hoosbuien, smeltwater vanuit de Alpen. Je ziet bijna het waterpeil in onze rivieren stijgen. De Maas, de Waal en de IJssel lopen over. De uiterwaarden dienen als opvangbuffer van al dit overschot aan water. Koeien worden verplaatst, maar ik pak mijn spullen en ga erin.

Eindelijk een winde in mijn vizier, dat viel niet mee.

Wanneer extreme weersomstandigheden toeslaan met wateroverlast stijgt het waterpeil in onze rivieren razendsnel. Nu is het weer zover. In België en Limburg is enorme regenval met als gevolg dat de Maas overloopt in de uiterwaarden. In Duitsland valt er zo veel neerslag dat we op het nieuws trieste beelden zien van weggespoelde auto's en delen van gebouwen. De Rijn stijgt en hierdoor lopen de uiterwaarden bij de IJssel en de Waal vol. De rivieren kunnen de toevoer niet aan, lopen over en veehouders in de regio verplaatsen het vee naar hoger gelegen weilanden. Voor velen dus een overlast, maar voor de ander een uitkomst. Vissen in de rivieren, waaronder brasem en de karper, kunnen

door het hoge water eenvoudig in de uiterwaarden komen. En daar maken ze graag gebruik van: het diner staat overall opgediend. Regenwormen kruipen massaal omhoog in het ondergelopen grasland, dat is smullen geblazen! En dat is precies waarom wij het water in willen, we willen weleens zien wat er op zo'n feestmaal afkomt. We vinden een geschikte plek aan de Waal en na toestemming van de boer parkeren we de auto op zijn pad bij het hek. Deze geeft toegang tot een weiland dat nu onder water staat. De boer vertelt dat het nu niet zo erg is dat zijn weg is afgesloten. «Ik hoop wel dat de vissen op tijd terug zwemmen wanneer het water weer zakt. Tien jaar geleden bleven er duizenden vissen achter en stierven in kuilen,» aldus de boer.

PRIKKELDRAAD

Wanneer het water snel stijgt en het grasland onderloopt, is het zicht doorgaans nul-komma-nul. Nadat het water enigszins tot 'rust' is gekomen, waad ik in droogpak door het water. De diepte varieert van 20 tot 100 centimeter en het is voorzichtig verplaatsen. De ondergrond is niet altijd zichtbaar en je loopt zomaar in een dieper deel wat je zeker moet zien te voorkomen. Ook de afzettingen met prikkeldraad zijn niet allemaal duidelijk te herkennen. Ik fotografeer de ondergelopen grasvlakte met hier en daar madeliefjes, gebruikmakend van natuurlijk licht en een fisheye objectief. Wanneer ik liggend op het gras aan het fotograferen ben, is de golfslag van de voorbij varende vrachtschepen behoorlijk hinderlijk. Wel een bijzondere ervaring dat je op de achtergrond de schepen ziet.

Verraderlijke gaten en obstakels in het ondergelopen deel (links).

Voor enkele weken in gebruik als waterbuffer (onder).

De eerste dagen staan de madeliefjes er nog fris bij.

Ik lig niet echt stabiel in de golfslag van de vrachtschepen.

We lopen behoedzaam verder en ontdekken wat kolken van vissen in het ondiepe. Van enkele zien we de rugvin boven water. Wanneer we ze benaderen, schieten er een paar met enorme snelheid weg en hun staart slaat krachtig tegen het wateroppervlak. De rode kleur van de buikvin is soms zichtbaar. Dat het een sterke vis betreft, is duidelijk, maar welke is het toch? Met heel veel geduld en na lange tijd lukt het dan eindelijk een foto onder water te nemen. En dan is er euforie: het is de winde, mijn eerste waarneming! Voorzichtig waden we weer terug naar onze instap. We sluiten het hek achter ons en kijken nog eenmaal naar het water. Over enkele weken lopen hier de koeien weer te grazen. Wat een bijzonder stukje weiland! Laten we hopen dat deze schitterende vissen dan inmiddels weer terug zijn gezwommen.

PASPOORT WINDE *LEUCISCUS IDUS*

KENMERKEN

De winde behoort tot de karperachtigen met zijn enkele rugvin. In de uiterwaarden treffen wij al wat oudere exemplaren aan, die bronskleurig en ruim 40 centimeter groot zijn. De jonge exemplaren zijn zilverkleurig. De winde heeft een relatief grote bek met scherpe tanden, zo kan hij stevig voedsel eenvoudig vermalen. Hij staat als 'gevoelige soort' op de Rode Lijst.

VOEDSEL

Insectenlarven, slakken en visjes maar duidelijk is dat de opkomende regenwormen in de uiterwaarden een lekker maaltje zijn.

VOORTPLANTING

In het voorjaar trekt de winde de ondergelopen uiterwaarden en de oeverzones in om zich voort te planten. Hij is hierbij afhankelijk van vispassages om zo het achterland te kunnen bereiken en weer te verlaten.

LEEFGEBIED

De winde komt voor in stromend water en is talrijk in de Rijntakken. In de Maas komt hij minder voor. Aan het einde van de winter trekt hij in grote scholen stroomopwaarts en kan daarbij flinke afstanden overbruggen. Uit onderzoek blijkt dat sommige zelfs 100 kilometer afleggen tussen paaiplaats en overwinteringsgebied.